

CONDICIONAMENTS BIOLÒGICS DEL NEN DEFICIENT

PROFESSORS: Josep Maria Francàs i Porti.

Josep Maria Asensio i Aguilera

A.- OBJECTIUS.

- a.- Donar a conèixer els alumnes els continguts biològics que formen la base de la biologia moderna en relació a la Pedagogia Terapèutica.
- b.- Aprofundir en el coneixement dels mecanismes biològics que governen la conducta, centrant-ho fonamentalment en l'estudi de l'ontogènesi i el desenvolupament del Sistema Nerviós i més en concret en relació a la motricitat, els sentits, factors d'intel·ligència i la personalitat.
- c.- Donar a conèixer les qüestions bàsiques relatives a l'anatomia i el funcionament dels sistemes sensorimotrius que permetin interpretar les conseqüències de la seva alteració a fi i efecte de prevenir i pal·liar mitjançant la manipulació del medi socioeducatiu la seva incidència negativa sobre el desenvolupament cognitiu de l'individu i les seves capacitats de relació.

B.- TEMARI.

Tenint en compte els objectius i l'avaluació l'assignatura es dividirà en dues parts.

PRIMERA PART

- 1.- La Psicobiologia del deficient i l'educació especial. El concepte d'adaptació al medi. La causalitat genètica de la inadaptació.
- 2.- Filogènia i Ontogènia. Els processos de maduració i desenvolupament. El desenvolupament humà. Característiques estructurals i funcionals del cervell del nadó.
- 3.- Les condicions del medi socioecològic i la inadaptació. Causes prenatales, perinatales i postnatales inductores de deficiències sensorimotrius y/o mentals. Informacions filogenètiques i trastorns comportamentals.
- 4.- Gens i cromosomes. L'expressió de la informació genètica. Mapes genètics. El cariotip humà. La llei de l'herència (mendeliana o no).
- 5.- Mutacions genètiques i cromosòmiques. Els errors congènits del metabolisme. Les característiques generals dels síndromes associats a les alteracions cromosòmiques (sexuals i autosòmiques).
- 6.- Els sistemes sensorials (auditiu i visual). El sistema motor. L'organització funcional del cervell. Conseqüències de la privació sensori-motriu. Importància de l'estimulació precoç.

SEGONA PART

- 7.- El sistema auditiu. La percepció acústica. Etiologia de les sordeses.
- 8.- Mètodes de diagnòstic i avaluació dels dèficits auditius. Les pròtesis auditives i els aparells amplificadors. L'educació del nen sort.
- 9.- El sistema visual. L'òptica ocular i la funció de la retina. La percepció visual. Avaluació dels dèficits visuals. Etiologia de les deficiències visuals més freqüents i de la ceguesa. La funció visual en el desenvolupament del nen.
- 10.- Els dèficits visuals. Anomalies de la refracció: hipermetropia, miopia, estigmatisme i presbícia. L'estrabisme. Els nens ambliops. L'educació del nen cec, ambliopes i sords-cecs.
- 11.- La funció motora i el seu paper en el desenvolupament del nen. Centres motors corticals i subcorticals. La medulla espinal. La motricitat voluntària i reflexa.

- 12.- Trastorns en la motricitat i les seves causes. Deficients motors sense lesió cerebral. Deficients motors cerebrals. Problemàtica psicopedagògica que planteja el deficient motor.
- 13.- Deficiència mental. Concepte i classificacions. Etiologia de la deficiència mental. Característiques cognitives i comportamentals dels deficients mentals. L'autisme. Intervenció educativa i deficiència mental.

C.- METODOLOGIA.

El professor exposarà el temari fomentant la lectura d'articles de revistes científiques d'actualitat o bibliografia a l'abast, a fi d'aconseguir la sintonia dels alumnes amb els continguts i alhora l'actualització dels coneixements i la facilitat per accedir a aquests tipus de bibliografia. Dels temes d'especial actualitat es fomentarà el treball de seminari.

E.- BIBLIOGRAFIA.

BIBLIOGRAFIA D'INTERES ESPECIAL

- ASENSIO, J.M. (1.986). Biología, Educación y Comportamiento. Ed: Ceac. Barcelona.
- BALLUS, C. et al. (1.983). Psicobiología. Interrelación de aspectos experimentales y clínicos. Ed: Herder. Barcelona.
- COLEMAN, GILLBERG; (1989); El autismo, bases biológicas; Martínez Roca; Barcelona.
- CRATTY, B; (1990). Desarrollo perceptual y motor en los niños; Paidós; Barcelona.
- DAMARET; (1983); Etología y psiquiatría; Herder; Barcelona
- JUBERT, J. y NAVARRA, J. (1.987). El primer any de vida. De l' ameba al nadó. Edicions 62. Barcelona.
- TIMBERGEN, TIMBERGEN; (1985); Niños autistas. Nuevas esperanzas de educación. Alianza universidad; Madrid.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

- AJURIAGUERRA, ARANA (1986); Psicología clínica del niño; Instituto de Ciencias del Hombre; Madrid
- ALEXANDER, ROODIN, GORMAN; (1988); Psicología evolutiva; Pirámide; Madrid.
- ANCONA, L; (1966); Cuestiones de Psicología; Herder; Barcelona.
- ANDRE, R. (1.984). Retraso mental y primeros ejercicios educativos. Ed: Cincel. Madrid.
- ANGUERA; (1989); Metodología de la observación en las ciencias humanas; Cátedra; Madrid
- ASELMEIER, U. (1983). Antropología Biológica y Pedagogía Ed. Alhambra. Madrid.
- ASENSIO, JM; L'agressivitat a l'escola; Ceac; Barcelona.
- AYALA, F.J. y KIGER, J.A. (1.984) Genética Moderna. Ed: Omega. Barcelona.
- BACH; (1986); La deficiencia mental; Cincel; Madrid.
- BACHS; (1980); Psicología diferencial; Ceac; Barcelona.
- BALDARO, GOVIGLI, VALGIMIGLI; (1988); La sexualidad del deficiente; Ceac; Barcelona.
- BARRAGA, N. (1.985). Disminuidos visuales y aprendizaje. ONCE. Madrid.
- BOBATH, K. (1.982). Bases neurofisiológicas para el tratamiento de la parálisis cerebral. Ed: Médica Panamericana. Madrid.
- BRAVO; (1985); Dislexias y retraso lector. Enfoque neuropsicológico; Santillana; Madrid.

- BUSTOS, M.C. (1.980). Educación del habla y del lenguaje en el paralítico cerebral. Ed: CEPE. Madrid.
- BUXARRAIS et alt; (1990); Ètica i escola: El tractament pedagògic de la diferència; Edicions 62; Barcelona.
- CAMBIER, MASSON, DEHEN; (1990); Neurología; Masson; Barcelona.
- CANEVARO, A; (1987); Infants amb deficiències; Edicions 62; Barcelona.
- CARRERA, MALFARRE; (1988); Guía de la futura madre; Medici. Barcelona.
- CHANGEUX, J.P. (1985) El hombre neuronal. Ed: Espasa Calpe. Madrid.
- COHEN, R. (1985) En defensa del aprendizaje precoz. Ed. Planeta. Barcelona.
- CUELLAR, C. (1.978). Los ciegos. Ed: Dopesa. Barcelona.
- DANNA; (1983); La inteligencia y el neonato; Fondo de Cultura Económica; México.
- DELACATO, C.H. (1.985). "Relaciones entre el desarrollo humano y la visión" en Desarrollo visual. Madrid.
- DEXEUS, CARRERA, ALEGRE, SALVADOR, SOLE; El riesgo de nacer. El desafío del diagnóstico prenatal; Labor; Barcelona.
- ECCLES, J. ZEIER, H. (1.985). El cerebro y la mente. Ed: Herder. Barcelona.
- ECCLES; (1986); La psique humana; Tecnos; Madrid.
- EIGER, WENDKOS; (1989); El gran libro de la lactancia; Medici. Barcelona.
- ENGELMAYER; (1970); Psicología evolutiva de la infancia y de la adolescencia; Kapesluz; Madrid.
- ESTEBAN, J. SABATER, J. y BALAÑA, P. (1.979). Prevención de la subnormalidad. Ed: Salvat. Barcelona.
- FERNANDEZ Y CARROBLES; (1987); Evaluación conductual; Pirámide; Madrid.
- GARANTO; (1984); El autismo. Herder; Barcelona.
- GELFAND, HARTMANN; (1989); Análisis y terapia de la conducta infantil. Piramide; Madrid.
- GENOVART, GOTZENS, MONTANE; (1982); Problemas emocionales en el niño; Herder; Barcelona.
- GUIRAO, M. (1.980). Los sentidos, bases de la percepción. Ed: Alhambra Universidad. Madrid.
- GUTIERREZ; (1972); Temas de Psicología médica; Marova; Madrid.
- GUTTMANN; (1976); Introducción a la neuropsicología; Herder; Barcelona.
- HERREN, H. y GUILLEMET, S. (1.982). Estudio sobre la educación de los niños y adolescentes ciegos, amblíopes y sordo-ciegos. Ed: Médica y Técnica. Barcelona.
- LAMBERT, RONDAL; (1.982). El mongolismo. Ed: Herder. Barcelona.
- LAMBERT; (1980); Introducción al retraso mental; Herder; Barcelona.
- LANG; (1984); Introducción a la psicopatología infantil; Paraninfo: Madrid.
- LAUNAY, C. y BOREL-MAISSONNY, S. (1.975). Trastornos del lenguaje, la palabra y la voz del niño. Ed: Toray-Masson. Barcelona.
- LEONTIEV, A. (1.983) El desarrollo del psiquismo. Ed: Akal. Madrid.
- LEVITT, S. (1.982). Tratamiento de la parálisis cerebral y del retraso motor. Ed: Médica Panamericana. Buenos Aires.
- LEWIS, D. (1986). ¿Cómo potenciar el talento de su hijo?. Ed. Martinez Roca.
- LOWE, A. (1.982). Detección, diagnóstico y tratamiento temprano en los niños con problemas de audición. Ed: Médica Panamericana. Buenos Aires.
- LUDJOSKI, R.L. (1.978). Antropología o la educación del hombre. Ed: Guadalupe. Buenos Aires.
- MAIGRE, DESTROOPER; (1984); La educación psicomotora; Morata; Madrid.

- MANZANO et al. (1987); Biología, Psicología y Sociología del niño en edad preescolar; Ceac; Barcelona.
- MANZANO-PALACIO; (1984); Estudios sobre la psicosis infantil; Científico Médica; Barcelona.
- MARTIN; (1986); Biología y personalidad; Científico Médica; Barcelona.
- MARTINEZ COSTA; (1988); Biología, personalidad y conducta; Paraninfo; Madrid.
- MAS DALMAU, J. (1.984). Psicopedagogía de la parálisis cerebral infantil. Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- MIDENET, M. y FAVRE, J.P. (1.976). Manual práctico de Psiquiatría infantil. Ed: Toray-Masson. Barcelona.
- MONEDERO; (1989); Dificultades de aprendizaje escolar; Pirámide; Madrid.
- MORETTI; (1985); El desafío genético; Herder; Barcelona.
- NASSIF, R. (1980), Teoría de la Educación. Ed: Cincel. Madrid.
- ODUFFY, GESCHWIND; Dislexia, Aspectos psicológicos; Labor; Barcelona.
- PAJON, E. (1.974). Psicología de la ceguera. Ed: Fraqua. Madrid.
- PARK; (1979); Ciudadela sitiada; Fondo de Cultura Económica; México.
- PEREZ, (1978). Fundamentos neurológicos de la conducta; Ediciones del castillo; Madrid.
- PICQ, L. y VAYER, P. (1.977). Educación psicomotriz y retraso mental. Ed: Científico-Médica. Barcelona.
- PLOMIN, R. DE FRIES, J.C. Y McLEAN, G.E. (1.984). Genética de la conducta. Ed: Alianza. Madrid.
- POPPER, K.R. y ECCLES, J. (1.985). El yo y su cerebro. Ed: Labor Universitaria. Barcelona.
- REY, (1987). Retraso mental y primeros ejercicios educativos; Cincel. Madrid.
- ROUTLEDGE, L. (1.980). El niño con deficiencias físicas. Ed: Médica y Técnica. Barcelona.
- SALVADOR; (1989); La estimulación precoz en la educación especial; Ceac; Barcelona.
- SANCHEZ ASAIN, A. (1.989). Fundamentos biológicos de la educación. Ed: PPU. Barcelona.
- SECADAS et al; (1989); Colección de Psicología evolutiva; Ceac; Barcelona.
- SHEPHERD, G.M. (1985). Neurobiología. Ed. Labor. Barcelona
- SPITZ, (1984); El primer año de vida del niño; Fondo de Cultura Económica; México.
- STELLMANN; (1989); Las enfermedades infantiles y su tratamiento natural; Integral; Barcelona.
- TYLER; (1984); Psicología de las diferencias humanas; Marova; Madrid.
- VAYER; (1985); El diálogo corporal: Acción educativa en el niño de 2 a 5 años; Científico Médica; Barcelona.
- VIDAL, M. (1989); Bioética; . Tecnos; Madrid.
- VV.AA. (1.980). El cerebro. Selecciones de Scientific American. Ed Labor. Barcelona.
- VV.AA. (1.987). "Biología de l'Educació". Educar. Bellaterra. nº 12.
- VV.AA. (1988); La alimentación infantil natural; Integral; Barcelona.
- WALKER; (1989); El masaje de los niños; Integral; Barcelona.
- WALKER; (1989); Niños felices; Integral; Barcelona.
- WHITE, B.L. (1.985). The first three years of life. Ed: Prentice Hall. New York.
- WILLIAMS, L.W. (1986). Aprender con todo el cerebro. Ed.Martinez Roca.
- WING, L. (1.985). La educación del niño autista. Ed: Paidós. Barcelona.
- WITTROCK, M.C. et al. (1.982). El cerebro humano. Ed: Ateneo. Buenos Aires.